

Een uitzonderlijk leven, een echte roman

Het boek begint in 1912, in een dorpje in Kasai, Belgisch Congo. Het is de woonplaats van een mulatje van twee en een half jaar oud, Fernand. Zijn vader Léon, 32 jaar oud, is Belg. Hij is verantwoordelijk voor een handelspost van de Compagnie du Kasai en lijkt een beetje op Max l'Explorateur. De moeder is een zeer jong meisje van 16 / 17 jaar, zeker niet ouder. Ze heeft al een dochter van Léon, Alice, de twee jaar oudere zus van Fernand. Op een avond neemt Léon zijn zoon van twee en een half jaar mee naar de jungle. Léon wordt onwel en moet overgeven. Bij het gloren van de dag wordt Fernand aangetroffen bij het lichaam van zijn verlamde vader. Twee dagen later blaast Léon zijn laatste adem uit. De moeder van Léon woont in België en heeft vijf dochters en slechts één zoon. Ze is er rotsvast van overtuigd dat de enige mannelijke erfgenaam van de familie in België moet opgroeien. Ze vraagt aan de beste vriend van haar overleden zoon om naar Afrika te gaan en het kind bij zijn moeder weg te halen. Nauwelijks zes maanden nadat ze met haar kleinzoon verenigd is, overlijdt de grootmoeder van Fernand. Wat nu met de kleine Fernand? Reine, de moeder van zijn vader en haar man, adopteren hem. Alice, de grote zus die al eerder naar België gekomen is, wordt door een andere tante grootgebracht. Zijn broer Albert, die later dat jaar geboren wordt, kon niet door de vader erkend worden en zal bij zijn moeder blijven.

Fernand wordt snel groot. We treffen hem aan in de straten van Sint-Gillis waar hij school loopt. Om naar zijn woonplaats de Hoogte Honderd te gaan, vermijdt hij steevast enkele straten. Racisme en pesterijen zijn hem immers niet vreemd. Gelukkig zijn er nog de vakanties bij zijn oom Paul die met zijn fortuin uit de verkoop van Parijse lingeerie een boerderij in Ohain gekocht heeft. Daar kan de kleine Fernand zijn hart ophalen voor zijn grote passie, de enorme trekpaarden! Tijdens zijn studies Grieks-Latijn aan het atheneum blijkt Fernand over aardig wat tekentalent te beschikken. Een van zijn leerkrachten overtuigt hem dan ook om in 1926 avondlessen te volgen aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten van Brussel. Tot zijn leerkrachten behoren onder meer de schilders Jean Delville, Émile Fabry en Anto Carte. In dagonderwijs studeert hij boekhouding, omdat het moet. Een opmerking van een leerkracht over zijn Brussels accent zorgt ervoor dat hij lessen dictie gaat volgen.

Fernand kan zijn passie voor paarden niet loslaten en wil zijn geluk in het leger beproeven. Hij volgt zijn legerdienst in het 2^e regiment van lansiers waar hij schitterend werk levert. De hiërarchische structuur van het leger maakt het hem echter niet gemakkelijk. Velen hebben het bijzonder moeilijk om een 'aap' op hun paarden te zien rijden. Fernand bijt echter door en wordt de eerste niet-blanke reserveofficier van een cavalerieregiment van het Belgische leger. De hoop om er zijn beroep van te maken moet hij echter opbergen. Hij is immers een mulat en de officiers van de cavalerie moesten in die tijd toch een adellijke titel dragen. De jaren gaan voorbij en ondertussen verdient Fernand, waarschijnlijk minder gelukkig, zijn brood als bankbediende bij de Caisse Générale de Reports et de Dépôts in Brussel. Hij probeert de dagelijkse sleur wat te vergeten door te tekenen en te sporten: hockey, atletiek en schermen. Vanaf december 1936 maakt hij regelmatig kleine

portretten van sporters voor de krant *Le Soir*. Een koerier zorgt ervoor dat zijn werk bij de krant belandt.

De oorlog breekt uit, Fernand wordt opgeroepen als officier voor de cavalerie en Leopold III geeft zich over. Fernand sluit zich in 1941 aan bij het Geheim Leger maar wordt op 24 februari 1943 gearresteerd door de Gestapo. Na de gevangenis van Sint-Gillis wordt hij naar de gevangenis van Beiroet gestuurd en van daaruit naar het concentratiekamp van Esterwegen. Een groot deel van zijn kameraden wordt er veroordeeld en geëxecuteerd. Hij maakt er honderden portretten van zijn makkers die samen met hem in erbarmelijke omstandigheden leven. Op 10 maart wordt hij overgedragen naar het concentratiekamp van Flossenbürg. Het is een ware hel. In dit kamp van de dood zullen meer dan 30 000 gedeporteerden het leven laten. Hij leidt aan tyfus en diarree en verblijft drie nachten in een hulppost, in een kist die als bed moet dienen, langs een lijk dat hij niet van zich af kan duwen. Fernand ontsnapt aan de Dodenmars als de nazi's denken dat hij het leven gelaten heeft. De nazi's verplichten de laatste, levende gevangenen immers om het kamp voor de komst van de geallieerden te verlaten. Onderweg werden de meeste gevangenen geëxecuteerd. Op 23 april 1945 zorgden de Amerikaanse troepen van generaal Patton voor de bevrijding. Fernand wordt ter plekke verzorgd en maakt tijdens zijn herstel tekeningen van de bevrijders en zijn kameraden.

In de kampen hield Fernand zich sterk dat hij er levend uit zou geraken. Tekenen zou zijn enige beroep worden. Hoewel het Amerikaanse leger hem een voorstel doet om tekenaar te worden, besluit hij om in België te blijven. Hoogst waarschijnlijk zal de rassenscheiding in enkele staten van het land meegespeeld hebben in zijn keuze. Na de oorlog tekent hij voor *Le Petit Monde*, een magazine waarin Peyo en Willy Vandersteen hun debuut maakten. Verder werkt hij mee aan de krant *L'Eveil*, een krant die geleid wordt door de verzetsstrijder Fernand Demany. In 1947 wordt *L'Eveil* niet meer verdeeld en gaat hij in zee met *Le Soir*. Zijn *Week-End Sport* begint met een kwartpagina maar hij weet er al snel een halve pagina van te maken. Het succes neemt toe en er wordt met de gedachte gespeeld om een studio uit de grond te stampen. Het magazine *Hop* vertelde ons onlangs dat Jidéhem voorgesteld had om hier aan mee te werken. Horn wist hoe beklemmend werken als werknemer kon zijn en droeg na zijn jaren in de gevangenis vrijheid hoog in het vaandel. Hij begrijpt snel wat een studio allemaal met zich meebrengt en besluit om zich terug te trekken. Ondanks de waardering van een aantal grote namen uit de stripwereld, zoals Peyo, Franquin, Morris en Tibet, besluit hij om af te zien van dit avontuur dat hem ongetwijfeld meer erkenning had opgeleverd. Hij blijft, op eigen houtje, verder werken voor *Le Soir*, de krant die hem nauw aan het hart ligt en waar hij bijna 10 000 tekeningen voor maakt.

Etienne Vernaeve, kleinzoon van Horn